

Kraftløftet - Trepertssamarbeid om økt krafttilgang

Hvorfor:

Energikrise og høye kraftpriser har preget Norge og Europa siden utgangen av 2021 og frem til i dag. Krigen i Ukraina og bortfallet av russisk gass er hovedårsaken til den globale energikrisen, mens andre faktorer som gjenåpning etter Covid og økt fart klima- og energiomstillingen også spiller inn. Statnett varsler om at vi kan gå mot et underskudd på den nasjonale kraftbalansen i normalår allerede om 3-4 år, dersom vi ikke øker tilgangen på fornybar kraft og nett i Norge, og bruker kraften mer effektivt. Elektrifisering og klimaomstilling i industrien, transportsektoren og på sokkelen er de viktigste driverne for det økte kraftbehovet, sammen med nye industrielle satsinger på batterier, hydrogen, prosessindustri med mer.

Opprettholdelse av et nasjonalt kraftoverskudd om lag på dagens nivå (15-25 TWh) er en forutsetning for at rikelig krafttilgang kan videreføres som et konkurransefortrinn for norsk industri. Uten betydelig økt krafttilgang i Norge frem mot 2030 vil det ikke være mulig å realisere klimamålene, nye grønne industrisatsinger og arbeidsplasser vil utebli, og høye kraftpriser blir den nye normalen. Valget står mellom økt kraft- og nettutbygging, eller å leve med konsekvensene av mangel på kraft.

Hva: Samarbeid om tiltak, mobilisering og nye grep som sikrer tilstrekkelig tilgang på fornybar kraft til konkurransedyktige priser for næringsliv og forbrukere i Norge, både på kort og lang sikt. Samarbeidet skal bygge videre på Felles energi- og industripolitisk plattform, Stortingsmeldingen "Energi til arbeid", tilleggsmeldingen og Stortingets vedtak, Hurdalsplattformen, Strømnettutvalget, og Energikommisjonens anbefalinger. Innsatsen skal rettes mot tiltak for økt kraftutbygging (vann-, vind- og solkraft), -utbygging og forsterking av kraftnettet, og energieffektivisering. Samarbeidet om Kraftløftet har siktemål frem mot 2030, med årlig gjennomgang, og justeringer underveis.

Hvem: Arbeidet er forankret hos Olje- og energiministeren, LO-leder og NHO-leder. Det settes ned et arbeidsutvalg bestående av statssekretær Amund Vik fra OED og ressurser fra LO og NHO, med involvering og bistand fra NVE, Statnett og KS. Som en del av arbeidet skal partene sikre bred involvering gjennom å arrangere regionale konferanser og samtaler om kritiske tema for å fram ny nødvendig kraftproduksjon.

Mål:

Partene vil sammen sette et målbilde for økt kraftproduksjon som bygger på behovet for omstilling til lavere utslipp og de industrielle ambisjonene. Hovedformålet med arbeidet er å sikre rask implementering av tiltak som gir styringsfart, mobilisering av prosjekter og sikrer god operativ oppfølging av krevende saker.

Som en del av dette:

1. Bruke arbeidsutvalget til å drøfte konkrete forslag til tiltak og problemstillinger som er dagsaktuelle i energidebatten.

2. Partene [LO og NHO] jobber i fellesskap med å utarbeide en strategi for hvordan næringslivet (kraftselskaper, utbyggere, industrien, kommunale selskaper) kan mobiliseres og settes i stand) til å bygge ut mer fornybar kraft raskt. Partene presenterer sine anbefalinger til OED høsten 2023.
 - a. Strategien skal inneholde konkrete handlingsplaner, år for år, som et relevant og operativt verktøy for partene når de skal mobilisere fornybaraktører, industrien og kommuner til å utvikle og bygge ut nye kraftprosjekter innen produksjon og infrastruktur.
 - b. Strategien skal anbefale tiltak for å realisere så mye som mulig av potensialet for energieffektivisering i husholdninger, næringsbygg, industrien og resten av økonomien, basert på energikommisjonens anbefalinger.

I arbeidet med strategien skal arbeidsutvalget søke å:

1. Kartlegge industri og næringsliv sitt behov for ny kraft, legge til grunn konkrete ambisjoner for utvikling av energiområdet, og synliggjøre fordeler ved å investere i nye lokale kraftprosjekter, med utgangspunkt i Energikommisjonens arbeid
2. Tydeliggjøre kraftbehov som følger av klimaomstilling og tiltak for å innfri Norges klimaforpliktelser, og hvilke prosjekter som må realiseres for å sikre dette.
3. Gi tydelige råd om konkrete rammebetingelser og insentiver som både bidrar til lønnsomhet og gir raskere prosesser og kortere ledetider i kraft- og nettutbyggingssaker.
4. Finne måter å bedre samarbeidet mellom konsesjonsmyndigheten, kommuner og fylkeskommuner, nettselskapene og industriaktører for å gi raskere nettilknytning.
5. Sikre god utnyttelse av partenes regionale krefter slik at en sikrer god lokal forståelse for behovet, og grunnlag for å mobilisere nye kraftprosjekter. God dialog med kommunene, blant annet gjennom KS og andre relevante aktører, blir avgjørende.

Dette arbeidet skal gjennomgås årlig av de tre partene. Evalueringen skal omfatte en statusrapport som legges frem i et møte med de tre partene. Basert på statusgjennomgangen legges det nye operative planer for å sikre at man realiserer strategien.